

OTDK-DOLGOZAT

2015

Ki lesz a következő Nagy László? – Who will be the next Laszlo Nagy?

Jelige: MBR-493

Kézirat lezárva: 2014. március 26.

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	4
1. Kutatási kérdés, kutatás módszertana	4
1.1. Kutatási kérdés	4
1.2. Kutatás módszertana.....	5
2. A sport definíciója.....	5
3. A sport szervezetrendszere	6
4. A sport és a gazdaság kapcsolata	7
5. A sportfinanszírozás modelljei és az európai helyzet.....	8
6. A magyar sportfinanszírozás	10
6.1. Szabadidős sport támogatása.....	10
6.2. Látványsport támogatása	11
7. Az állam szerepe a gazdaságban	13
8. A sportot támogató adókedvezmények programja	14
8.1. Személyi jövedelemadó kedvezmények.....	15
8.2. EKHO kedvezmények.....	15
8.3. Az általános forgalmi adó alóli kedvezmények	15
8.4. A társasági adókedvezmények	15
9. A kézilabda és a Tao-program kapcsolata	17
10. A magyar kézilabda viszonyai	17
11. A Tao-program számokban	22
11.1. Az utánpótlás-nevelés kérdése.....	23
11.2. A kézilabda csarnokok állapotának kérdése.....	32
12. Következtetések	33
13. Összegzés.....	35
Hivatkozásjegyzék	36
Szakirodalom:	36
Jogszabályok:.....	37
Internetes anyagok:.....	37
Táblázatjegyzék	40
Ábrajegyzék	40

Bevezetés

Dolgozatom fő kérdése az, hogy a sportot támogató adókedvezmények milyen hatással lehetnek a látványsportok eredményére, jövőjére. Az adókedvezmények rövid bemutatása után a társasági adókedvezménnyel kapcsolatos törvénnyel foglalkozom részletesebben. Elemzésem során a kézilabdára irányuló támogatások mértékére, hatásaira, elosztására fókuszálok. Ezen sportágon keresztül próbálom bemutatni az adókedvezmény okozta pozitív (esetleg negatív) változásokat, a jelenlegi helyzetet illetve egy lehetséges jövőbeli állapotot.

Dolgozatom alapjául egy a tavalyi évben (2013) írt Tudományos Diákköri Dolgozat szolgál, mely a „A társasági adókedvezmény hatása a magyar kézilabdára” címet viselte. Abban a munkában bemutatott elméleti háttértekintem e dolgozat kiindulási pontjának is, hisz az azóta eltelt egy év nem változtatta meg alapjaiban a magyar sportfinanszírozási rendszert, a sportfinanszírozás modelljeit illetve a magyar sport szervezetrendszerét sem. Ezen indokok miatt az elméleti háttér bemutatása lényegesen koncentráltabb, illetve kevésbé terjedelmes, mint a tavalyi dolgozatban. A 2013. március 19-én módosított társasági adókedvezménnyel kapcsolatos változásokkal részletesebben foglalkozom.

Az elméleti háttér rövid bemutatása után kvantitatív módszerek alapján elemzem a 2011/12-es és 2012/13-as Tao-program támogatási időszakait. Kutatásomat elsősorban az utánpótlás-neveléssel és a kézilabda csarnokokkal kapcsolatos kérdés köré építem. A címben feltett kérdésre – miszerint ki lesz a következő Nagy László, azaz a következő magyar világhíresség kézilabdázó – keresem a választ dolgozatomban.

1. Kutatási kérdés, kutatás módszertana

1.1. Kutatási kérdés

Dolgozatomban a sportot támogató adókedvezmények hatásait próbálom vizsgálni, elsősorban a társasági adókedvezménnyel kapcsolatos – Tao-program – hatásokat. Kutatási kérdésem relevanciáját az adja, hogy ez egy mindössze három éve tartó program, amelynek hasznosságát meggyőződésem szerint már eredményeken, adatokon keresztül is lehet igazolni.

1.2. Kutatás módszertana

A dolgozatom elején bevezetem a szükséges definíciókat, majd bemutatom a sport szervezetrendszerét, a sport és gazdaság kapcsolatát, a sportfinanszírozási modelleket. Ezután a magyar sportfinanszírozás jelenlegi helyzetét vizsgálom meg, majd az állam gazdaságban betöltött szerepéről írok röviden. Utána ismertetem a sportot támogató adókedvezmények lehetőségeit, előnyeit, hátrányait, majd az általam legrelevánsabbnak gondolt társasági adókedvezménnyel foglalkozom.

Ezután dióhéjban láttatom a magyar kézilabda mai viszonyait. Az elméleti háttér ismertetése után a Tao-program tényleges hatásait vizsgálom meg, elsősorban az utánpótlás-nevelésre, és a kézilabda csarnokokra összpontosítva.

2. A sport definíciója

A dolgozat témájának megalapozásához először a sportot definiálom számos létező meghatározás és elmélet mentén a teljesség igénye nélkül.

Guttmann (1978, 7. old.) megfogalmazása szerint a sport a játék fogalmából eredeztethető, amelynek célja a szórakozás, az egészség megőrzése és a közösségi érzés. A játék szabályozása vezet a verseny fogalmához, ahol már a győzelem, illetve a teljesítmény maximalizálása is lényeges szempont lesz. Ennek köszönhetően már kevésbé a szórakozás, mint a munka fogalma áll hozzá legközelebb. A sport fogalmát Guttmann szerint a verseny és a játék ötvözte adja, „játékos fizikai verseny, amely nem haszonelvű, és fontos mérőeszköze a fizikai és intellektuális képességeknek”.

Az Európai Sport Charta (Európai Tanács, 2001) meghatározása (2. cikk, 10. old) szerint sportnak számít minden olyan fizikai tevékenység, amelynek célja lehet a különböző szintű versenyeken eredmények elérése; társadalmi kapcsolatok teremtése vagy a fizikai és szellemi erőnlét fejlesztése, kifejezése.

A 2004. évi I. törvény szerint „Sporttevékenységnek minősül a meghatározott szabályok szerint, a szabadidő eltöltéseként kötetlenül vagy szervezett formában, illetve versenyszerűen végzett testedzés vagy szellemi sportágban kifejtett tevékenység, amely a fizikai erőnlét és a szellemi teljesítőképesség megtartását, fejlesztését szolgálja” (első

paragrafus második bekezdés). A Magyar Értelmező Kéziszótár definíciója szerint sport az a versenyszerű testmozgás, amely kötött szabályok szerint végzett rendszeres versenyzés vagy aktív tevékenység, amelyhez testi mozgás szükséges.

A megfogalmazások alapján a sportot, mint fogalmat olyan értelemben használom, hogy a sport egy olyan aktív tevékenység, amely fizikai és szellemi erőnlétünket veszi igénybe különböző megmérettetéseken keresztül.

A sporttevékenységek csoportosítására sokféle keret áll rendelkezésre, a dolgozat szempontjából mindössze a hivatásos – amatőr felosztást mutatom be. Amatőr sportolónak számít a 2000. évi CXLV. törvény (4. § (1) és (2) bekezdés) szerint az a sportoló, aki nem részesül semmiféle díjazásban a sporttevékenységéért (díjazás lehet természetbeni juttatás, támogatás, érem, trófea, eredményességi jutalom). Hivatásos sportolónak nevezzük az 1998. évi XXXI. törvény (1. § (1) bekezdése) – az 1996. évi LXIV. törvény módosítása – szerint azt a természetes személyt, aki jövedelemszerzési céllal sporttevékenységet folytat illetve rendelkezik hivatásos sportolói engedéllyel.

A következő részben bemutatom, hogy a sporttevékenység hogyan szerveződik meg, milyen szervezetrendszerek léteznek, és a magyar rendszer melyikre hasonlít.

3. A sport szervezetrendszere

A sport szervezetrendszerének bemutatása azért releváns a kutatási kérdésem szempontjából, mert ennek milyenségéből is következik a sport finanszírozásának szerkezete és az állam és a sport viszonyrendszere. Váczi (2010) megfogalmazása szerint négyféle lehetséges sportirányítási és finanszírozási rendszer jellemzi az EU-s tagországokat. Így megkülönböztetünk: *küldeteses* sportrendszert, amelyben a döntési önállósággal rendelkező civilszféra a legmeghatározóbb (például Németország); *vállalkozási* rendszert, ahol az úgy nevezett közgazdasági kereslet a rendszer mozgatórugója (például Egyesült Királyság); *bürokratikus* rendszert, melyben a közhivatalok az aktív regulátorok (például Finnország vagy Franciaország); és a *szociális* rendszert, amelyben a szociális partnerek együttműködése a jellemző a sportszférában (például Hollandia). A magyar sportirányítási és finanszírozási rendszer a bürokratikus rendszerre hasonlít, mivel működése még jelenleg is centralizált (Váczi, 2010). A következő néhány bekezdésben Dénes Ferenc és Keserű Csaba 2007-ben megjelent „A magyar sportfinanszírozás helyzete” című könyvére támaszkodunk.

Megkülönböztetünk egy kormányzati szervezetrendszert (GO) illetve egy nem kormányzati szervezetrendszert (NGO).

Az NGO területei nagyon tagoltak, így beszélhetünk verseny-, szabadidő-, diák-, egyetemi-, főiskolai-, fogyatékosok sportszövetségről. Itt találhatók a közalapítványok. A nem kormányzati szervezetrendszer közé tartoznak a Köztestületek. 2012. évtől egysátozássá vált a magyar sportfinanszírozás, így a MOB maradt az egyetlen köztestület.

A szövetségi rendszer (második rész) elemei közé tartoznak többek között az Országos sportági szövetségek, amelyek feladatai közé tartozik a nemzeti válogatottak működtetése, a sportág stratégiai fejlesztése, a sportág hazai versenynaptárának meghatározása, a sportág érdekeinek képviselése. A harmadik rész pedig a sportszervezetek rétege, amelyhez tartoznak az egyesületek, a sportvállalkozások, a válogatott keretek, sportolók, sportiskolák, iskolai sportkörök (Dénes - Keserű, 2007)

A sport szervezetrendszerének bemutatása után rátérek arra, hogy miért fontos a sport a gazdaság és az üzlet szempontjából. Itt meg kell jegyezni, hogy a továbbiakban főként a látványsportokról fogok értekezni, ugyanis erre irányul kutatási kérdésem.

4. A sport és a gazdaság kapcsolata

A sport és a gazdaság kapcsolatát azért szükséges bemutatni kutatási kérdésem szempontjából, mert ez vezeti be a finanszírozás kérdését, azaz, hogy milyen okból fizetnek egyáltalán a különböző gazdasági szereplők a sportért. A sport jelenségének globalizációja és üzletiesedése több tényezőn nyugszik. Egyrészt az egyéneknek egyre több szabadságuk lett, ezért a szabadidős tevékenységek fejlődni kezdtek. A fejlett piacgazdaságokban elterjedt a sportfogyasztás is (a sportgyakorlásnak, a sajtónak, és a show-knak köszönhetően). Ez a jelenség magával hozta azt is, hogy a sportnak GDP arányosan egyre nagyobb jelentősége lett.

Puskás Ferenc labdarúgó 1952-ben elhangzott legendás frázisa szerint „kis pénz kis foci, nagy pénz nagy foci” (origo, 2006). Ez esetünkben így hangozhatna: „kis pénz kis kézilabda, nagy pénz nagy kézilabda”. A mai versenysportban meglehetősen nehéz komolyabb sikereket elérni megfelelő anyagi háttér nélkül. Ezt az állítást számos tanulmány alátámasztja, például Andreff (2008) is említi, hogy a csapatok közötti bevétel egyenlőségek azt eredményezik, hogy a "gazdagabb" csapatok vehetik meg a tehetségesebb, és ennek okán

drágább játékosokat, és ezzel előnyre tesznek szert, így gyakran eredményesebben szerepelnek. Általánosságban megfigyelhető, hogy a nagyobb költségvetés korrelál a jobb eredménnyel.

Azért, hogy ezt a hipotézist bizonyítsam, megvizsgáltam a 2011/2012-es idény – német első osztályú férfi kézilabda bajnokság – azaz a Bundesliga – csapatainak költségvetése és eredménye közötti összefüggést. Tapasztalatom szerint az, hogy egy csapat vagy egy sportág eredményessége és a költségvetés mérete között egyértelmű kapcsolat van. Az általam vizsgált esetben az R^2 értéke¹ 0,63, amely egy közepesnél erősebb együttmozgást jelent². Ez a számítás önmagában nem magyaráz ok-okozati kapcsolatot, azonban a versenysport működési logikájából is következik a magas finanszírozási igény, illetve, hogy a tehetősebb csapatok tehetségesebb játékosokat tudnak vásárolni. Ebből következően kimondható, hogy ha egy csapat kimagasló eredményeket szeretne elérni, akkor a célhoz illeszkedő pénzmennyiségre lesz szüksége ehhez.

Az előző fejezetek alapján arra a következtetésre jutottam, hogy a sport eredményességének az egyik kulcstényezője a finanszírozás kérdése. A következőkben bemutatom röviden a sportfinanszírozás elterjedt modelljeit, és a magyar sportfinanszírozás helyzetét.

5. A sportfinanszírozás modelljei és az európai helyzet

A következő bekezdésekben Wladimir Andreff és Paul D. Staudohar 2000-ben megjelent *The Evolving European Model of Professional Sports Finance* című tanulmányára fogok támaszkodni. A szerzők szerint négy fő sportfinanszírozási modell különült el a történelem során: az amatőr európai modell, a professzionális hagyományos európai modell, a professzionális kortárs európai modell és az amerikai modell.

Az amatőr európai modellben (az amatőr sport korábban ismertetett definíciójából kifolyólag) a sport fő célja a sport iránt érdeklődő fiatalok összegyűjtése, fejlesztése és a

¹ Az R^2 számításához a költségvetés adatai ezer Euróban szerepeltek.

² Az R^2 jelentése: A determinációs együttható nulla és egy között mozog abszolút értékben. Minél nagyobb ez a szám, annál jobban függenek egymástól a mutatók, annál szorosabb a kapcsolat esetünkben a költségvetés nagysága és az eredményesség között. A mutatónak természetesen vannak korlátai, például az, hogy amiatt is lehet nagy vagy kicsi az értéke, mert az eredményesség a költségvetésen kívül más változóktól is függ, amelyeket szükséges lenne bevonni az elemzésbe. Ennél fogva az eredményt mindenképpen fenntartásokkal kell kezelni (Koop, 2008).

rekreáció. A bevételek fő forrása tagdíjakból származik, emellett egyéni adományok, önkormányzati támogatás, a sportszövetségtől kapott pénz, belépők és minimális szinten reklámbevételek képezik a költségvetés alapját.

A professzionális európai sportnak két sportfinanszírozási modelljét különbözteti meg Andreff és Staudohar (2000). A professzionális hagyományos európai sport finanszírozási modelljében a fő bevételi forrás a belépőkből (nézők) származott. Ezen kívül helyi és állami támogatók, ipari (vállalati) támogatók vettek részt a finanszírozásban, valamint a nézőszám növekedésével párhuzamosan a reklámbevételek és a szponzorbevételek is növekedtek. A televíziós jogokból származó bevétel csak a nyolcvanas években jelent meg, de még nem döntő forrásként. A modell három fő pillérre épült: nézők, állami támogatás, szponzorok, és ezek mind helyi szinten mozogtak (spectator – subsidies – sponsors – local: a továbbiakban: SSSL). Az 1980-90-es években ez a finanszírozási szerkezet nagymértékben megváltozott. A professzionális kortárs európai modell legnagyobb újdonsága,

hogy a jegybevételek fokozatosan csökkentek, a szponzorálásból és a hirdetésekből származó bevételek pedig növekedtek. Ebben a professzionális kortárs európai modellben a finanszírozás négy tényezőre épít, a médiára, a vállalatokra, a merchandising-ra, valamint a piacra, és ezeket globális szinten érvényesíti (továbbiakban MCMMG: media-corporations-merchandising-markets-global). A modellt számos kritika érte, többek között az, hogy túl nagy a "gazdag" csapatok dominanciája, és egyre inkább érvényesül az, hogy az eredmény függ a pénzügyi kapacitástól. A televízió egyre növekvő befolyása is problémás, valamint a korrupció jelensége.

Az amerikai sportfinanszírozási modell nagyban hasonlít az MCMMG-re, ezért itt a főbb eltérésekre világítok rá. A bevételszerkezet egyik kiemelt eleme a marketing. Ebből főként úgy profitálnak a klubok, hogy eladják a licencet a gyártóknak, terjesztőknek. Ezeknek a licenceknek magas piaci értéke van, és szívesen fizetnek érte a vállalatok. Az amerikai modell sajátos jellemzője, hogy az országos közvetítés televíziós jogaiból származó bevételeket egyenlően osztják szét a csapatok között, valamint a jegyértékesítés bevételeiből is kap a vendégcsapat (40 %). A nagyobb pénzügyi egyensúlyt azért tartják fontosabbnak, mert így izgalmasabb marad a verseny. Ezt próbálják elérni azzal is, hogy egyes ligákban például a legrosszabb csapat választhat először az utánpótlás jelöltek közül, és a legjobb utoljára. Az amerikai sportra egy profitorientált viselkedés jellemző. A helyi önkormányzatok építenek stadiont a városi csapatnak, azzal a céllal, hogy ott tartsák őket, és vonzóak legyenek más

csapatoknak. Tehát a csapatok közfinanszírozású stadionokat használhatnak kedvezményesen, és ezen kívül a stadion bevételeiből is részesülnek.

A fenti modellekhez képest az Amnyos (2008, 1-2. old.) szerint a 2000-es évek első tizedében az európai sportfinanszírozás helyzete leginkább az SSSL modellhez hasonlítható. A háztartások adják a pénzeknek közel a felét (árak és szolgáltatások vásárlása szórakozáson és szabadidős tevékenységen keresztül), a helyi és állami támogatások 35 %-ot tesznek ki (az élsportot, az amatőr versenysportot és a szabadidős sportot egyaránt támogatják) és a maradék 15 % a vállalatoktól érkezik (főként a médián és szponzorokon keresztül az élsportba). Az állami támogatások esetében 27 tagállamból 21-nél részben indirekt támogatás, tehát pl. adókedvezményekben nyilvánul meg.

6. A magyar sportfinanszírozás

A következő bekezdések elsősorban Dénes – Keserű (2007): A magyar sportfinanszírozás helyzete című könyv alapján készültek. Az európai sportfinanszírozás rövid bemutatása után most rátérünk a magyarországi helyzet ismertetésére. A magyar sportfinanszírozásnak is számos összetevője van. Sportfinanszírozók a háztartások, a vállalatok, a területi közösségek, a központi költségvetés és a közoktatás testnevelési célú kiadásai (Forrás: Dénes – Keserű (2007, 58. old.) Magyarország esetében az SSSL modellhez hasonlít a finanszírozás felépítése. A nézők (háztartások) mellett itt is jelentős szerepe van az állami támogatásnak, a vállalati támogatóknak (pl. szponzoroknak). Az állami szektor 39 százalékos részesedést vállal a finanszírozásból, míg a magán szektor 61 százalékot.

Az ideális sportfinanszírozási megoszlás – a háztartásokat figyelmen kívül hagyva – az 50-30-20 százalékos megoszlás. Eszerint az önkormányzatokra eső rész 50 százalék, a vállalatokra 30 százalék, míg a központi költségvetés 20 százalékkal van jelen. De Magyarország esetében ez sajnos nincs így. A vállalatoknak kisebb a szerepük az ideálishoz képest, viszont az állam szerepe sokkal intenzívebb (Dénes – Keserű, 2007).

6.1. Szabadidős sport támogatása

Ahogy a 2004. évi I. törvény kimondja, „az állam feladata, hogy közérdekből segítse elő az állampolgárok testneveléshez és sportoláshoz fűződő jogi gyakorlati megvalósulását, és támogassa a civil szervezetek keretében kifejtett, tisztességes és az esélyegyenlőség jegyében

is folytatott sporttevékenységet, ideértve a fogyatékosok sportját is” (Gonda, 2012, 33. old.). Az állam a sportszféra finanszírozását a költségvetési törvény, a sportcélú támogatási rendelet alapján végzi. Döntően ún. „bázis-alapú” finanszírozás érvényesül, vagyis az adott év kiadásai csökkennek vagy nőnek az államháztartás lehetőségei függvényében (Váczi, 2010).

Mindenekelőtt meg kell említeni, hogy a sport talán legfontosabb célja az egészséges életmód biztosítása. Dénes és Keserű (2007, 17. old.) szerint a magyar felnőtt lakosság mindössze 5-7 százaléka végez legalább heti háromszor legalább 30 perces időtartamban valamilyen testmozgást. Bánki Erik, az Országgyűlés sport- és turizmus bizottságának volt elnöke (MOB, 2011) elmondta, hogy a kormány célja a jelenlegi 5-7 százalékos arány 30-40 százalékra növelése. Ez csak úgy érhető el, hogy több forrást nyújtanak ennek támogatására.

Kutatási eredmények igazolják, hogy ha a magyar lakosság 24 százaléka sportolna rendszeresen, akkor csak a táppénzkiadásokon 6 milliárd forint megtakarítás keletkezne (Háttéranyag a Sport XXI Nemzeti Sportstratégiához, 2005 in Szabó, 2009). A vállalatok is ezt tarthatják szem előtt, hiszen a munkavállalók megbetegedései miatt komoly eredménykiesés jelentkezhet.

6.2. Látványsport támogatása

Látványsporton belül dolgozatomban a professzionális és az amatőr sporttal foglalkozom. Ez alapján a hivatásos sportolók mellett az amatőrök is jelen vannak a magyar nemzeti bajnokságok különböző osztályaiban. Az MTI (2012) szerint a sportoló emberek 75 százaléka a látvány-csapatsportágakban tevékenykedik.

A versenysport magyar viszonyainak bemutatására a későbbiekben magyar labdarúgás finanszírozási adatait használok fel, mert a futball esetében több adat áll rendelkezésre, mint a kézilabda esetében, illetve hogy ez által valós képet kaphatunk a magyar látványsportról.

A legmeghatározóbb bevételi forrás a marketing és média bevétel. Ez jelenti a szponzorációs bevételt és a televíziós közvetítés jogdíjaiból származó bevételt. A klubok fejlődésének legfontosabb korlátja a vállalkozások tőkeerejének gyengesége (Dénes- Keserű, 2007). A magyar klubokat 10-20 százalékban a helyi önkormányzatok finanszírozzák, amely szintén az SSSL modell jellemzője (Dénes - Keserű, 2007, 28. old.). Nem ritka, hogy egy-két alacsonyabb osztályú egyesület esetén ez a szám eléri akár az 50 százalékot is. A mai magyar klubtulajdonosok nem realizálnak profitot a futballklubok működéséből. Dénes Ferenc szerint

ennek több oka is van, többek között méretgazdaságossági probléma (túl kicsi a magyar piac), másrészt a kialakult futball-szurkolói kultúra.

A második legnagyobb bevételi forrást az úgynevezett egyéb bevételek jelentik. Ez külföldön a merchandising-ot, míg itthon az elengedett kölcsönöket és a sajátos támogatásokat jelentik (Dénes - Keserű, 2007). Sajnálatos módon a klasszikus merchandising Magyarországon életképtelen. Nyugat-európai, illetve az Amerikai Egyesült Államok-béli klubok legnagyobb bevételi forrása a háztartások sportfogyasztásából származik. Az említett merchandising-on kívül óriási összegekhez jutnak a jegybevételekből, tehát a szurkolóktól, háztartásoktól. Ez magyarországi viszonylatban nem mondható el, „köszönhetően” a labdarúgásunk nem túlzottan szórakoztató jellegének és a stadionok minőségének alacsony színvonalának. Ezen kívül a játékos eladásokból – azaz a transzferekből – sincs számottevő bevétele a kluboknak.

A labdarúgás számít az első számú és legnépszerűbb sportnak ma Magyarországon (Borbély, 2012), ami azt vonja maga után, hogy a többi látványsporthoz képest előnyösebb a megítélése és helyzete. De látható és tapasztalható, hogy még itt is problémás a finanszírozás, melyből arra következtetünk, hogy a többi látványsport sincsen kedvezőbb helyzetben. Emellett a látványsportok mind döntési változók, mind magatartási változók tekintetében hasonlítanak egymásra, így a futball példájából következtethetünk a többi sportág állapotára is. Ezek alapján megállapítható, hogy a magyar látványsport nem rendelkezik megfelelő háttérrel ahhoz, hogy hosszú távú tervek szerint üzleti alapon tudjon működni. A legtöbb csapat csak évről évre tervez, és ha elveszítik azt a kevés helyi támogatójukat, akkor a megszűnés szélére is kerülhetnek, hiszen a helyi önkormányzatok sem fordíthatják az összes rendelkezésre álló tőkekeretüket a helyi futball megsegítésére. Megoldás lehetne a háztartások illetve a profitorientált vállalatok sokkal nagyobb mértékű bevonása annak a céljából, hogy önfenntartóvá váljanak a klubok (Amnyos, 2008). Muszbek (2012) véleménye szerint itt az ideje, hogy a magyar sport irányítói eldöntsék, mi legyen a legfőbb cél. Opció lehet a játékos export, azaz az akadémiai rendszer még további fejlesztése, vagy a tömegszórakoztatás, amelyet a jelen helyzetben sokkal kitartóbb munka eredményeként érhetnek el.

A következőkben egy rövid kitérőben röviden bemutatom az állam szerepét a gazdaságban, és azt, hogy melyek a fő megközelítések ezzel kapcsolatban. Ezt azért tartom relevánsnak, mert a későbbiekben szó lesz az állami szabályozás változásáról, és ez segíthet a törvényhozó szándékának értelmezésében.

7. Az állam szerepe a gazdaságban

„Az állam egy ország intézményrendszerének legátfogóbb kerete, s mint ilyen a társadalom, ezen belül a gazdaság fejlődését meghatározó tényező” (Chikán, 2008, 133. old.). Chikán (2008) szerint az állam szerepe a gazdaságban leginkább a szabályozáson és az államigazgatáson keresztül jelenik meg. Az államnak a Világbank (1997 in Chikán, 2008) szerint öt funkciója van: meghatározza a jogi kereteket, kialakítja a gazdaságpolitikát, alapvető szolgáltatásokat és infrastruktúrát létesít, védi a hátrányos helyzetűeket és a környezetet. Az állam szerepe (a bürokratikus koordináció) a piacgazdaság fejlődésével fokozatosan csökkent. Ilyen szerepét csökkentő trendek például a piaci koordináció fejlődése (privatizáció, dereguláció, decentralizáció), a globalizáció során létrejött nemzetközi intézményrendszerek (pl. WTO, WHO), az olyan regionális szervezetek létrejötte, mint az Európai Unió, vagy egyszerűen a technológiai fejlődés. Azonban szintén ezeknek az okoknak köszönhetően vannak az állam szerepét erősítő tényezők is, mint a globalizáció során kialakult érdekvédelmi feladatok, az egyes társadalmi létszférák (pl. egészségügy, kultúra) nem piaci elemeinek növekedése, a humán tényezők előtérbe kerülése, a reálinfrastruktúra (úthálózat, kommunikációs rendszerek) iránti igény növekedése, vagy a globalizációtól való félelem.

Az állam gazdasági szerepvállalásának egészen eltérő szintjei vannak onnantól kezdve, hogy egyáltalán nem avatkozik bele a gazdaság működésébe (magára hagyja azt), odáig hogy mindent az állam irányít. A jóléti közgazdaságtan szerint az államnak csak ott kell beavatkoznia, ahol piac kudarcot vall³ (hatékonysági alapon) és ahol egyenlőtlenségek vannak (méltányossági alapon). A probléma ezzel egyrészt az, hogy az állam sem feltétlenül szolgál hatékony megoldással egy piaci kudarcra, és az, hogy a hatékonyság és a méltányosság között általában átváltás⁴ van. Erre utal Okun „lyukas vödör”⁵ hasonlata a hetvenes évekből. Az állami beavatkozás milyensége tehát attól függ, hogy a méltányosság-hatékonyság átváltásban merre szeretne elmozdulni a kormányzat. Az elmozdulás eszköze általában a redisztribúció (lehet közvetlen pénzügyi támogatással, vagy szabályozással) (Róbert – Nagy, 1998).

³ Például olyan tevékenységek, amelyek növelnék a társadalmi jólétet, de valamilyen okból piaci alapon nem működnek jól (Budapest Intézet, s.a.). Ez akkor áll elő, ha a piac hatékony működéséhez szükséges valamelyik alapfeltétel (nincsenek közjavak, externáliák és növekvő skáláhozadék; tökéletes informáltság; egyenlő gazdasági súlyú szereplők, akik árelfogadóak) nem teljesül.

⁴ Természetesen egy ideális gazdaságban a leghatékonyabb elosztás lehet a legigazságosabb is.

⁵ Az igazságosság jegyében történő újraelosztás olyan mintha egy lyukas vödörbe dobának be egy összeget, mivel kevesebb marad benne.

Számos kritika felmerül az állami beavatkozással szemben, többek között az, hogy vannak kormányzati kudarcok is, az állami beavatkozás kiválthat járadékleső magatartást és az, hogy a magántulajdonból és az önrendelkezésből adódó ösztönzők ez által visszaszorulnak (Róbert – Nagy, 1998).

A sport finanszírozását tekintve hatékonysági és méltányossági szempontok is felmerülhetnek az állami beavatkozás indoklásaképpen. Hatékonysági kérdés az, hogy Magyarországon a látványsportok nagy része érdeklődés hiányában nem képes piaci alapon működni, azonban szükség van a fenntartásukra többek között presztízskérdésből, és olyan indokok miatt, amelyek annyira nem kézzelfoghatóak, de mindenképpen jólétnövelők. A szabadidősportok támogatásánál előtérbe kerülnek a méltányossági elvek is, mely szerint mindenkinek sportolási lehetőséget kell biztosítani, minél jobb körülmények között.

Problémás pont az lehet, hogy az állami beavatkozás milyen formában érkezzen (szabályozás vagy direkt pénzügyi támogatás), és az, hogy melyik sporttevékenység típus támogatása legitimebb ezek alapján. Sokan vélekednek úgy, hogy a közpénzekből nem szabadna professzionális sportot finanszírozni, és inkább a szabadidős sportokat kellene támogatni. De felmerül ellenérvként, hogy a lakosságnak szüksége van a sikerélményre is a sportban, hiszen felemelő érzés, amikor válogatottunk eredményesen szerepel egy világversenyen.

Véleményem szerint az lenne az ideális állapot, ha piaci kudarcoktól mentes, minél eredményesebb és önfenntartó látványsportja lenne Magyarországnak. Azonban ez nem feltétlenül célja a kormánynak (például politikai okokból), de az biztos, hogy a jelenlegi helyzeten (azon, hogy nincs elég forrás a látványsportban, és így az eredményesség is veszélyeztetett) javítani kell, és az is biztos, hogy az állami költségvetésnek jelenleg nincs kerete arra, hogy milliárdokat pumpáljon a sportba hosszú távon. Ezért Magyarország a támogatásnak egy indirektebb módját választotta, azáltal, hogy piaci szereplőket és magánszemélyeket ösztönöz adókedvezményekkel. Ezeket mutatom be a következő fejezetben.

8. A sportot támogató adókedvezmények programja

Először említés szintjén bemutatom a sportot támogató adókedvezményeket, majd részletesebben foglalkozom az 1996. évi LXXXI. törvény módosításával, amely a társasági-

és osztalékadóval kapcsolatos. Ezt a törvényt fogom a későbbiekben Tao-törvényként használni.

8.1. Személyi jövedelemadó kedvezmények

Adómentességet élvez a 30 napnál nem hosszabb utazási-, étkezési- és szállásszolgáltatás, amelyet látványsport érdekében szerveznek; az olimpiai játékokon és a fogyatékos sportolók világjátékán szerzett 1-6. helyhez kapcsolódó pénzjutalom; illetve a Gerevich Aladár-sportösztöndíjként, szociális rászorultságra nyújtott támogatásként, valamint a Magyar Olimpiai Bizottság által kiírt pályázat keretében elnyert ösztöndíjként folyósított összeg.

8.2. EKHO kedvezmények

Az egyszerűsített közteherviselési hozzájárulásról (ekho) szóló 2005.évi CXX. törvény szerint az ekho szerinti adózást választhatja a sport területén belül akár a hivatásos sportoló, vagy netán a szakképzett edző, a sportszervező, illetve sportszakember (2004. évi I. törvény a sportról 11/A. §). Ekho-t választani szándékozó magánszemélynek rendelkeznie kell olyan jövedelemmel, amely után szabályosan fizeti meg a közterheket (NAV, 2012).

8.3. Az általános forgalmi adó alóli kedvezmények

Az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény kimondja, hogy adómentes az a sportolással kapcsolatos szolgáltatásnyújtás, amelyet egy közszolgáltató teljesít olyan természetes személyek részére, aki sportolásra veszi igénybe, vagy olyan egy személyek illetve szervezetek számára, amely azt természetes személy javára történő közvetlen biztosítása érdekében veszi igénybe” (2007. évi CXXVII. törvény 85. § (1) bekezdés m, pontja).

8.4. A társasági adókedvezmények

A 2013-ban elkészített „A társasági adókedvezmény hatása a magyar kézilabdára” című dolgozatban bemutatott törvény legfontosabb változásait fogom részletesen bemutatni. A következő bekezdésekben a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (2013) közleményére hivatkozom. 2013. március 19-én módosították a látvány-csapatsport támogatás társasági

adókedvezmények szabályait. Ezek a később bemutatandó szabályok a 2013-2014-es támogatási időszakkal kapcsolatban kell alkalmazni a sportegyesületeknek és vállalatoknak. Fontos előírás maradt az, hogy a társasági adókedvezmény igénybevételére jogosult szervezetnek köztartozásmentesnek kell lennie. Új szabály viszont az, hogy adózónak az országos sportági szakszövetség – jelen esetben a Magyar Kézilabda Szövetség –, illetve a sportköztestület részére kell átutalni a kiegészítő sportfejlesztési támogatást. A támogatás átutalásának megtörténte után ezt be kell jelenteni 8 napos jogvesztő határidőn belül az állami adóhatóságon. Megszűnt az a kötelezettség, miszerint a támogató 2013. március 19-től nem kötelezett benyújtani az állami adóhatóságnak benyújtani a támogatási igazolás másolatát, illetve az átutalást igazoló banki bizonylatot.

Megváltozott az a koncepció is, mely a támogatási összeg utáni 1 százalékos befizetési kötelezettségével kapcsolatos. Ez a kötelezettség a tavalyi esztendő óta a támogatás összegéből finanszírozódik, így az 1 százalékos összeg az adókedvezmény részévé válik. A Tao törvény új eleme az is, hogy az adózó a támogatási igazolásban meghatározott összeg társasági adókulccsal számított értéké legalább 75 százalékát szponzori vagy támogatási szerződés keretében köteles befizetni az általa választott sportág országos szakszövetségének. Amennyiben a támogatást sportköztestület részére nyújtja az adózó, akkor a köteles szponzori vagy támogatási szerződés keretében megfizetni a kiegészítő sportfejlesztési támogatást a sportköztestület részére.

A kiegészítő sportfejlesztési támogatás befizetése a látvány-csapatsportok adókedvezménye igénybevételének feltétele. Ha az adózó a 10 százalékos társasági adókulcs alapján határozza meg adóalapját - amely nem haladja meg az 500 millió forintot - akkor köteles a teljes támogatás legalább 7 százalékát kiegészítő sportfejlesztési támogatásra fordítani. A kiegészítő sportfejlesztési támogatás összege nem csökkenti a társasági adóalapot. Ezen támogatás átutalásának tényét az adózónak 8 napon belül be kell jelenteni az állami adóhatóság részére.

Fontos változás az eddigi folyamathoz képest az is, hogy a Nemzeti Adó- és Vámhivatal honlapjáról letölthető nyomtatványon keresztül lehet bejelenteni a támogatások fizetését. Amennyiben az adózó elmulasztja a bejelentkezési kötelezettséget, úgy a látvány-csapatsportok támogatásának adókedvezménye nem vehető igénybe.

9. A kézilabda és a Tao-program kapcsolata

A négy sportot támogató adókedvezmény közül a társasági adókedvezmény hatásaival foglalkozom a továbbiakban. A Tao-program hatásai a legrelevánsabbak dolgozatomban szempontjából. Ennek alátámasztására elemzéseket fogok végezni az eddig időszakok – 2011-2012 és 2012-2013 – támogatási összegeivel kapcsolatban. A program az öt látvány-csapatsport támogatására fókuszál, amelyek közül a kézilabdát fogom vizsgálni. A másik négy sportág – labdarúgás, kosárlabda, jégkorong, vízilabda – esetében is hasonló problémák és kihívások tapasztalhatók, így a későbbi elemzésem a többi sportág esetében is helytálló lehet.

A későbbiek során elsősorban a sportegyesületek irányából közelítem meg az elemzést, illetve a támogatások problémáját, hisz tavalyi tapasztalataim szerint a vállalatok nem érdekeltek abban, hogy az általuk támogatott egyesület eredményesebben és hatékonyabban működjön. Motivációjuk mindössze annyi, hogy az általuk nyújtott támogatás összegével csökkenjen az adózás előtti társasági adóalap. Tavaly végzett interjúk során azt tapasztaltam, hogy a legtöbb vállalat azzal sincs tisztában, hogy melyik sportegyesületet támogatják, milyen sportág fejlesztésére fordítják a támogatási összegeket.

Mielőtt részletesen bemutatnám az eddigi időszakokat, átfogó képet adok a jelenlegi kézilabda helyzetéről. A férfi szakág analizálására helyezem a hangsúlyt, a női szakággal kevésbé alaposan foglalkozom.

10. A magyar kézilabda viszonyai

A magyar férfi nemzeti bajnokság 2013/14-es idénye az eddig 12 helyett 13 csapat részvételével zajlik. Az elmúlt évek legfontosabb lépéseként Provident Junior Válogatott néven indult egy csapat, amelynek színeiben 21 éven aluli válogatott játékosok kézilabdáznak. Jelenleg Magyarországon 4 osztályra bontva folynak a küzdelmek kézilabdában. Az NB I., az NB I/B., és az NB II. mellett megyei I. osztályban is található egyesületek.

A 2001/2002-es idény óta két csapat osztozott az azóta kiosztott 12 bajnoki címen, és az idei bajnokságban is várhatóan MKB-MVM Veszprém KC – Pick Szeged KC mérkőzések döntenek a bajnoki elsősegről. De a mostani bajnokságban megfigyelhető az is, hogy már

többszereplős küzdelemről beszélhetünk azáltal, hogy a Csurgói KK is eredményesen kézilabdázik, és megszorongatja a két honi óriást.

Az előző évek negatív trendjétől eltérően egyetlen NB I.-es egyesület sem fejezte be idő előtt a bajnoki küzdelmeket (lásd Kecskemét SE). Ebben az esztendőben már az eddigiekkel ellentétben az sem tapasztalható, hogy szezon közben hagyják el játékosok a klubjaikat. Ez köszönhető annak is, hogy a csapatok kézilabdázói utánpótlás tisztségeket is betöltenek, amely fedezhető a Tao-programnak köszönhetően. András (2003) szerint egy üzleti alapon működő egyesületnek a közvetítési jogdíjak piaca, a szponzori piac, a fogyasztói piac, a merchandising piac és a játékospiac mind-mind elengedhetetlen. Ez utóbbi kettő Magyarországon a kézilabda sportágon belül szinte nem is létezik. Mindössze a Veszprém és a Szeged csapatainál figyelhető meg az, hogy a közönség meghatározó százaléka a csapat hivatalos mezeit viseli, illetve klubsál található a nyakukban. A fogyasztói piactól származó bevétel sem meghatározó egy kézilabda egyesület esetében. A háztartások elenyésző százaléka költ helyi, regionális vagy nemzeti csapatainak támogatására. Ez köszönhető annak, hogy a kézilabda csarnokok befogadóképessége a legtöbb esetben nem több ezer főnél, illetve, hogy korszerűtlenek is. Nagyobb probléma az, hogy még így sem tud száz százalékos lenni a csarnokok kihasználtsága – ezzel a problémával később részletesebben foglalkozom. A szponzoroktól származó összeg a legfontosabb bevételi forrása a kluboknak. A legfontosabb forrás a főtámogató által nyújtott támogatás, amely általában egy vállalatvezető, aki a klub vezetője, vagy vezetőségi tagja is egyúttal. A kézilabda sportág esetében is megfigyelhető az, hogy a vállalatoknak kisebb a szerepük az ideálshoz képest, míg az állam és az önkormányzatok szerepe sokkal intenzívebb (Dénes – Keserű, 2007). A magyar férfi kézilabda élvonal legtöbb csapatát a város Önkormányzata finanszírozza. Ez konkrét támogatási összegben testesül meg, vagy egyes esetekben a csarnok biztosításában. A játékos eladás meg sem jelenik a kluboknál, mint bevételi forrás, hisz a kézilabda piacán nagyon ritka az az eset, mikor élő szerződésből vásárolnak ki csapatok játékosokat. A közvetítési jogokat jelenleg az RTL birtokolja Magyarországon, amely összegből minden első osztályú csapat részesedik. A bajnokság győztese háromszor, négyszer több pénzhez jut az elosztott összegből, mint a kiesők. A bajnokság névadója jelenleg a Budapest Bank, amely cégtől minden csapat egy fix összegű támogatást kap (3 millió forint körüli összeg). A következő táblázatban a Grundfos Tatabánya KC 2010-es év kiadásait és bevételeit összegzem, amely az azt követő években nem változott meg radikálisan (Kézisövetség, 2010)

Nettó bevétel (Ft)		Nettó kiadás (Ft)	
--------------------	--	-------------------	--

Főtamogató	kb. 45 millió	Játékosok fizetése	kb. 86 millió
Önkormányzat	kb. 42 millió	Egyéb fizetések	kb. 10 millió
Egyéb szponzorok	10 millió	Utazás	5 millió
Jegybevétel	2 millió	Játékvezetői díjak	3 millió
Televíziós jogdíjak	1 millió		
Liga-szponzoráció	3 millió		
MKSZ-műhelytámogatás	1 millió		
Összesen	kb. 104 millió		kb. 104 millió

(1. táblázat: A Grundfos Tatabánya KC 2010-es költségvetése, (Kézisövetség, 2010) alapján saját szerkesztés)

Az 1. táblázatból látható, hogy a két legfontosabb bevételi forrás a főtamogató és az Önkormányzat által folyósított támogatás. E két szereplőtől kapott támogatás pedig mindössze a játékosok fizetését fedezi, amely a kiadások jelentős hányadát kiteszi.

A két legnagyobb egyesület – azaz az MKB-MVM Veszprém KC és a Pick-Szeged KC – költségvetése viszont ezzel szemben több mint a tízszerese. Az MKB-MVM Veszprém KC jelenleg 1,1-1,2 milliárd forintos költségvetéssel tevékenykedik (Rényi Pál Dániel, 2013). Az egyesület mögött két tőkeerős névadó szponzor áll, az MKB Bank Zrt., illetve az állami tulajdonú Magyar Villamos Művek Zrt. Szintén kiemelt partner a Szerencsejáték Zrt., a Magyar Telekom, a Kinizsi Bank, az Euronics, a Seat, az MTD Hungary, a Digi Kft., és a Kékkúti Ásványvíz. Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzata mintegy 70 millió forintos támogatással járul hozzá a klub működéséhez, mint a Veszprém Aréna száz százalékos tulajdonosa (MTI, 2013).

A Pick Szeged KC gyémánt fokozatú támogatói közé tartozik a Pick SZEGED Zrt., az OTP Bank Nyrt., az MMBF Zrt., az OTP Lakástakarék, és Szeged Megyei Jogú Város Önkormányzata. Az arany-, ezüst- és bronz fokozatú, a törzstámogató és a pártoló szponzorokkal együtt mintegy 80 támogatóval rendelkezik a csapat, amely feltételezések szerint a Veszprémhez képest valamivel kisebb költségvetéssel indult a 2013-2014-es szezonban.

Az európai porondon is ez a két csapat „öregbíti” Magyarország hírnevét. Az MKB-MVM Veszprém KC ebben a szezonban a Bajnokok Ligája (BL) küzdelemben érdekelt, ahol bejutott a legjobb 16 csapat közé. Reális esély van arra, hogy idén a trófeáért küzdjön a

szezon végi kölni négyes döntőben. A Pick Szeged KC az EHF⁶ kupában – harmadik számú európai kupasorozat – vesz részt a Csurgói KK mellett a 16 legjobb csapat között, a csoportkörben. Mindkét csapat reális eséllyel indul a legjobb 8 közé jutásra. A Pick Szeged KC esetében pedig a kupa megszerzése a fő cél. Mellettük érdekelt volt még a Grundfos Tatabánya KC is, de ők idejekorán búcsúzni kényszerültek a küzdelmekről. Az európai férfi klubrangsor hatodik helyén áll jelenleg Magyarország, ami előrelépés a tavalyi évhez képest. Ennek okán csak a bajnoki címet szerző csapat indulhat a BL-ben, míg a másodiknak selejteznie kell a bejutáshoz (a nők esetében ebben a rangsorban első helyezett Magyarország). A Veszprém vagy a Szeged esetleges európai kupagyőzelme még magasabb nivóra helyezné a magyar kézilabda nemzetközi megítélését. Viszont fontos tény az is, hogy a csapatok főleg külföldi játékosok alkalmazásával érik el a kitűnő eredményeket.

Ahogy fentebb említettem, a nézőszám kérdésével részletesebben foglalkozom. A hivatásos sport fogyasztója a szórakozni vágyó közönség, aki fizet a sport megtekintéséért, mint szolgáltatásért. Ezek alapján a magyar férfi kézilabda első osztályának megtekintése nem jelent szórakozást a közönségnek, hisz kevés kivételtől eltekintve kevés néző előtt zajlottak a meccsek.

(1. ábra: A férfi NB I. 2012-2013-as évad alapszakasz hazai átlag nézettsége, MKB,2013 alapján saját szerkesztés)

⁶ European Handball Federation – Európai Kézilabda Szövetség

Az 1. ábra alapján látható, hogy a 12 csapatos bajnokság 10 csapata esetében nem érte el az ezerfős átlag nézőszámot a hazai alapszakasz mérkőzések látogatottsága. Az 5096 főt befogadni képes Veszprém Arénában mindössze átlagosan 2600 fő szurkolt a hazai mérkőzéseken, míg a szegedi Városi Sportcsarnok esetében 5096:1350 fő volt az arány. Ez 43 illetve 27 százalékos stadionkihasználtságot jelent. Ezzel szemben a Veszprém esetében a Bajnokok Ligájában majdnem száz százalékban megtelt a csarnok minden mérkőzésen. A 20 mérkőzéses alapszakasz esetében összesen 101 800 néző fizetett azért, hogy megtekintsen legalább egy mérkőzést az évad során. Ez egyetlen meccsre lebontva 560 nézőt jelent átlagban.

Ezzel a folyamattal ellentmondásos az, hogy a magyar kézilabda válogatottak viszont tömegeket vonzanak a csarnokok lelátóira, és a televízió elé egyaránt. A 2012-es londoni olimpia elődöntőjét – melyen a férfiak Svédországgal mérkőztek – 1.837.917 ember nézte a televízió készülékek előtt (Kézisövetség, 2012). A nemzetközi barátságos tornák, a barátságos válogatott mérkőzések esetén minden találkozáson teltház előtt sportolhatnak a játékosok. Külföldi válogatott tornákon – legyen az akár Európa-bajnokság, Világbajnokság vagy Olimpia – a magyar szurkolótábor a legnépesebb, még a legtávolabbi országokban is jelen van egy 4-500 fős mag. Ez elsősorban annak köszönhető, hogy a legutóbbi években sikerekkel hálálja meg a közönség biztatását a válogatott (2012. London, olimpiai 4. helyezés; EB és VB 6.-7.-8. helyezések 2010 óta).

Nagyon fontos problémája a magyar férfi és női kézilabdának az, hogy kevés tehetséges fiatal játékos kerül be a sportág körforgásába. Mocsai Lajos (2013) meglátása szerint a válogatott kulcsemberei mind-mind harminc év felett járnak, akik örült terhelésnek vannak kitéve. A magyar kézilabda évek óta nem nevelt ki tehetséges korosztályt, és így egyszerűen nem lehet fiatalítani a válogatottat. Mocsai szerint az akadémiák megoldhatják ezt a helyzetet, amelyhez jó alapot jelent a Tao-program. Mocsai – a Nemzeti Kézilabda Akadémia főigazgatójaként – részletes programot írt elő a különböző korosztályok képzésre, egészen a 7-8 éves gyermekektől a 13-14 éves korosztályig (Mocsai Lajos, s.a.)

A magyar férfi kézilabda rendelkezik világklasszisokkal. Bár a kézilabda sportág esetében nehéz világklasszisiról⁷ beszélni, hisz számos országban a kézilabda szó jelentésével sincsenek tisztában – a labdarúgással ellentétben –, nem hogy a sportág legnagyobb alakjaival, vagy a játék szabályaival. Magyar kézilabda világklasszis a teljesség igénye nélkül

⁷ jelentése: kiemelkedő tehetség, (nem pontosan meghatározott) minőségi osztály, szint (TKSMÉS, s.a.)

többek között Nagy László – aki a leghíresebb és legkiválóbb magyar kézilabdás jelenleg –, Iváncsik Gergő, Császár Gábor, Fazekas Nándor aktív, illetve Iváncsik Mihály, Éles József, Marosi László, Kovács Péter egykori játékos. Sajnos ezek a játékosok Császár Gábor kivételével mind harminc év fölött vannak, mögöttük nagy űr tátong. Ezt az űrt próbálták meg az elmúlt évtizedben honosításokkal megoldani (lásd többek közt Perez Carlos, Krivokapics Milorad vagy Ivo Diaz). A Tao-program segítségével adva van a lehetőség, hogy a magyar világklasszisok sorát folytatni lehessen.

A férfi kézilabda jelenlegi helyzetének ismertetése után a következőkben a 2011-2012-es, a 2012-2013-as időszakokról írok részletesen. Nagy hangsúlyt fektetek az utánpótlás helyzetére, amely megoldhatja a magyar kézilabda legnagyobb problémáit. Meggyőződésem szerint a magyar sportfogyasztók elsősorban két indok miatt nem fizetnek a kézilabdáért, mint sportszolgáltatásért. Az egyik az, hogy a csapatok játékosainak magas százaléka külföldi, akik csak a megélhetés miatt érkeznek magyar csapatokhoz, és egy-két év után tovább is állnak. Ha a csapatok tele lennének helyi kötődésű tehetséges fiatalokkal, akkor a csarnokok nézőtere is megtelne minden egyes mérkőzésen. A másik pedig az, hogy a kézilabda csarnokok állapota – hasonlóan a futball stadionokhoz – nagyon rossz minőségű. A több évtizede épített csarnokok korszerűtlenek, nem képesek kiszolgálni a fogyasztó valós igényeit. A Tao-programnak köszönhetően ezt a két fő problémát rövid távon enyhíteni, hosszú távon pedig megoldani lehet.

11. A Tao-program számokban

A 2011-2012-es időszakban összesen 263 kézilabda egyesület nyújtott be pályázatokat, amelyekben összesen majd 9 milliárd forint támogatást igényeltek. Ebből az összegből 7 milliárd Ft-t jóváhagytak, és 5,3 milliárd Ft-t ki is adtak támogatásként. Ebben az időszakban az öt látvány-csapatsport egyesületek részére bocsátott összeg 33,5 milliárd forint volt, az igényelt támogatások 35,3 százalékára állítottak ki teljesítési igazolást a szövetségek. Kézilabdában ez 48,85 százalék volt.

A 2012-2013-as időszakban már 317 klub nyújtott be pályázatot, amelyek során összesen 22 milliárd forint támogatást igényeltek. Ennek az összegnek mindössze felét – 10,8 milliárd Ft – hagyta jóvá a szövetség, és 7,2 milliárd Ft-t ki is adtak támogatásként. Ebben az időszakban az öt látvány-csapatsport egyesületek részére bocsátott összeg 43 milliárd forint

volt, az igényelt támogatások 36,2 százalékára állítottak ki teljesítési igazolást a szövetségek. Kézilabdában ez 32,53 százalék volt. A labdarúgás után a kézilabda a második legnagyobb sportág minden tekintetben.

A 2011-2012-es és a 2012-2013-as időszakokat párhuzamosan fogom elemezni, láttatva azt, hogy mikor mekkora támogatás állt a klubok rendelkezésére, és azt mire használták fel. Elsősorban kvantitatív elemzést fogok végezni a következőkben. A különböző szervezetek által elnyert Tao-támogatások százalékos megoszlását mutatja a következő táblázat.

	2011/12	2012/13
Megszüntette vagy elutasítva	3,4%	8,5%
1 millió Ft alatt	4,2%	2,5%
1-2 millió Ft között	6,5%	5,3%
2-3 millió Ft között	9,2%	7,5%
3-5 millió Ft között	11,1%	12,3%
5-10 millió Ft között	24,5%	17,3%
10-20 millió Ft között	17,6%	13,8%
20-50 millió Ft között	12,6%	18,2%
50-150 millió Ft között	7,7%	9,7%
150 millió Ft felett	3,1%	4,7%

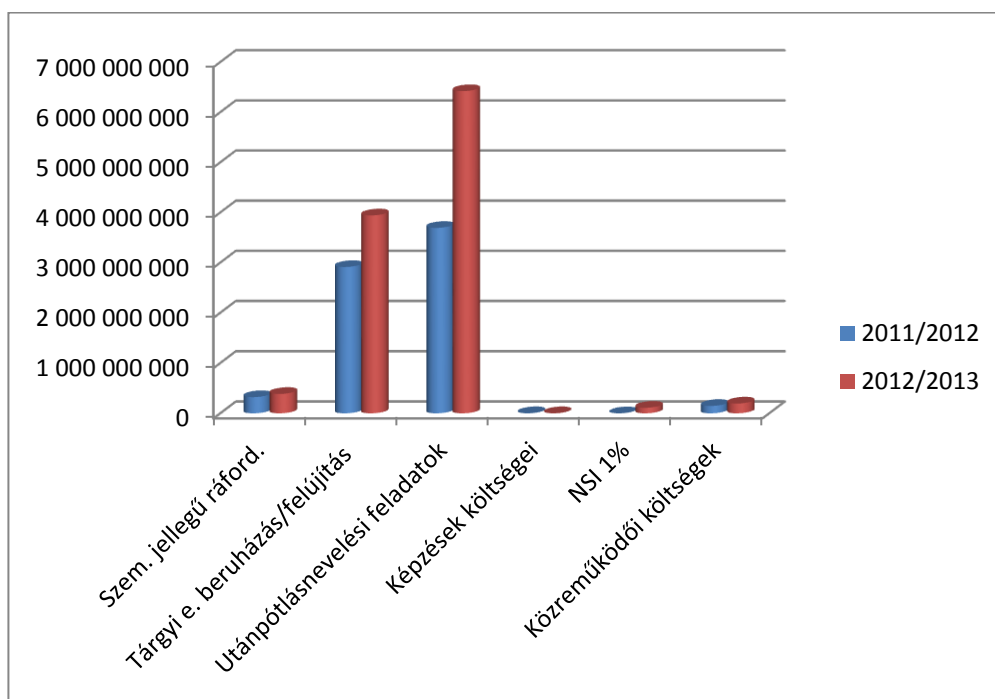
(2. táblázat: Szervezetek által elnyert Tao összegek százalékos eloszlásban az elmúlt két időszakban, saját szerkesztés)

Az ábráról leolvasható, hogy a legtöbb szervezet a 2011/12-es időszakban 5-10 millió forint közötti támogatásban részesült, míg a következő időszakban már 20-50 millió forint közötti összegben. Ez azzal állhat összefüggésben, hogy a sportegyesületek érzékelték a támogatás jelentette előnyöket, hasznot, és így több pénzre pályáztak a következő sportfejlesztési programjuk keretében.

A következő részben a legfontosabb problémával – az utánpótlás-nevelés – foglalkozom részletesen. Megpróbálom láttatni azt, hogy mit jelent egy-egy sportegyesület számára a Tao-támogatás, milyen eredményeket képesek elérni ezáltal az utánpótlás-nevelést tekintve. A 2013/14-es időszakot adatok hiányában nem elemzem, valamint nem is becslöm meg a várható támogatások mértékét, hisz csak két időszak adatai nyilvánosak.

11.1. Az utánpótlás-nevelés kérdése

Rögtön a téma elején egy grafikonon ábrázoltam a két időszakban jóváhagyott támogatási összegeket. A személyi jellegű ráfordításokkal, a képzések költségeivel, a Nemzeti Sport Intézetnek fizetett egy százalékkal, illetve a közreműködői költségek nem relevánsak a téma kapcsán, így azzal nem foglalkozom részletesen.

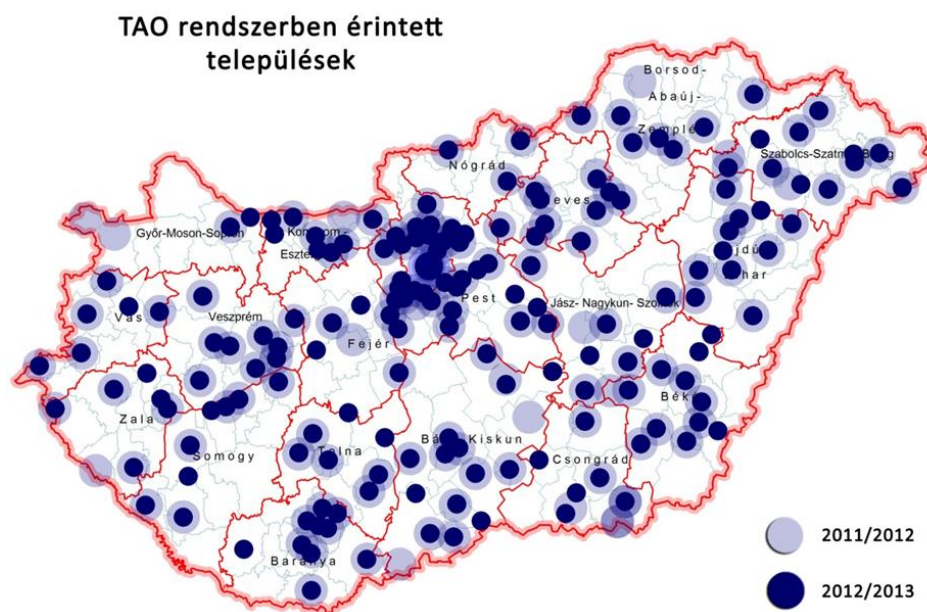

(2. ábra: A 2011/12-es és 2012/13-as időszak támogatásának lebontása, saját szerkesztés)

A 2. ábrán látható, hogy a 2011/12-es és a 2012/13-as támogatási időszakban hogy oszlottak meg a támogatások. Mindkét időszakban az utánpótlás-nevelési feladatokra hagyták jóvá a legtöbb összeget (3,6 és 6,4 milliárd forint). Ezen feladatok közé tartoznak az alábbiak:

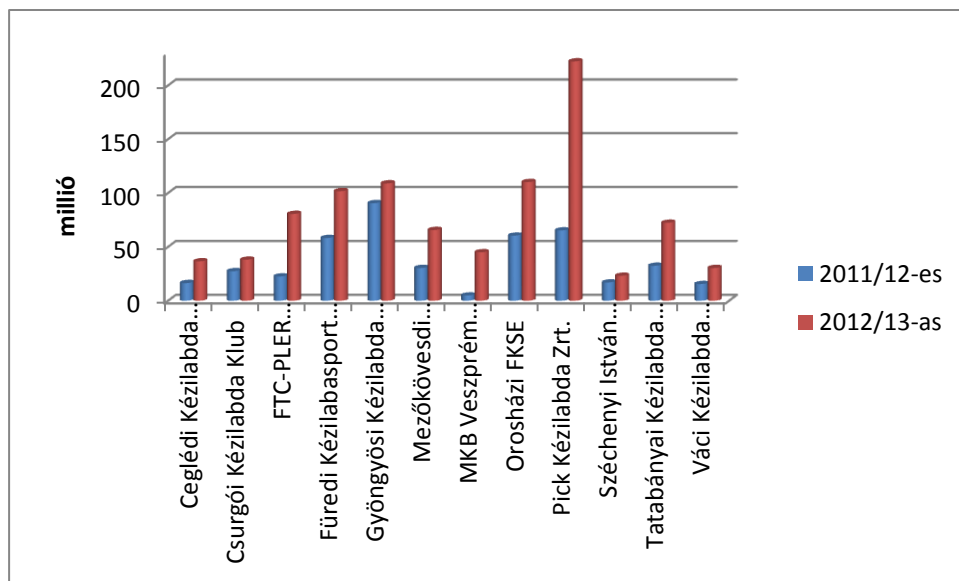
- utánpótlásbázis kialakítása;
- helyi iskolák megkeresése, a velük való együttműködési formák kialakítása;
- tehetségek felismerése, kiválasztása;
- iskoláskorú gyermekeknek színvonalas szabadidős elfoglaltság biztosítása;
- utánpótlás-neveléssel foglalkozó sportszakember alkalmazása;
- kézilabda népszerűsítése.

A következő ábrán látható az, hogy Magyarország mely települései voltak érintve a Tao-rendszerben.

(3. ábra: A Tao-rendszerben érintett települések, saját szerkesztés)

A 3. ábrán látható, hogy az ország településeinek majdnem magas százaléka részesült a Tao-programnak köszönhető támogatásból. Elsősorban Budapest-Érd központban koncentrálódik a támogatások összegének legnagyobb hányada (kb. 25 százalék). A maradék 75 százalék viszont egyenletesen oszlik el a települések és kistérségek között. A 2011/12-es időszakban 236 sportegyesületet működtető gazdasági társaság igényelt támogatást sportfejlesztési programjában utánpótlás-nevelés céljából. A 2012/13-as időszakban ez a szám már 309-re nőtt. A különböző időszakokban átlagosan 15,6 illetve 20,8 millió forintot kaptak a sport klubok. A 4. ábrán látható, hogy az összes jelenlegi NB I.-es csapat több támogatást igényelt utánpótlás-nevelésre a 2012/13-as időszakban.

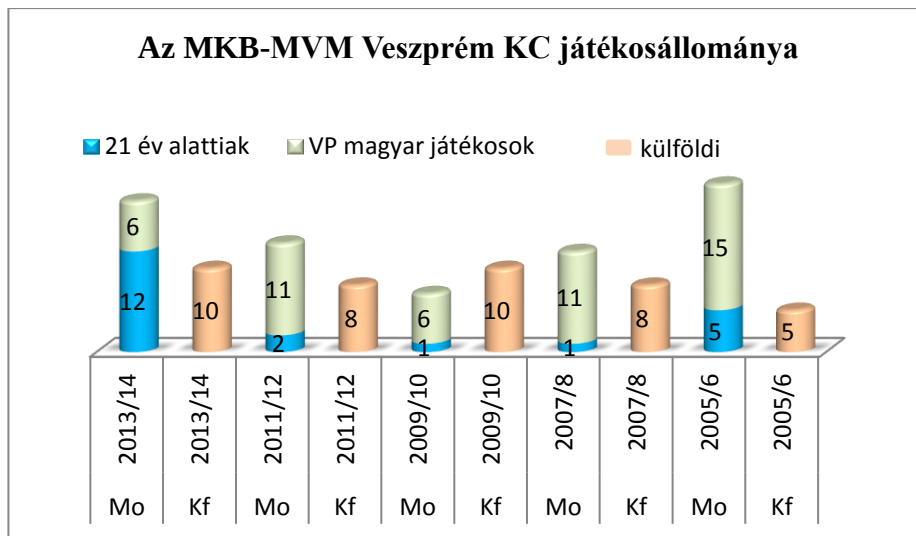

(4. ábra: Az NB I.-es csapatok számára jóváhagyott utánpótlás-nevelési támogatások összege, saját szerkesztés)

Ahogy azt már fentebb megfogalmaztam, a legfontosabb probléma az, hogy nem rendelkeznek a magyar NB I.-es csapatok helyi kötődésű tehetséges fiatalokkal. Ez nem csak azt vonzza maga után, hogy kevés sportfogyasztó látogat ki a mérkőzésekre, hanem azt is, hogy hosszú távon nem megoldott a magyar kézilabda helyzete. A kézilabdázni vágyó gyermekek számára fontos, hogy legyen egy olyan idol, példakép, akire felnéznek, és akinek hatására sportolni kezdenek. A magyar kézilabda történelem során mindig lehetett találni ilyen példaképet. Az első magyar világklasszis az 1943-as születésű Simó Lajos – egykori világválogatott – volt, aki példaként szolgált – a teljesség igénye nélkül – Vass Sándor, Kovács Péter, Kontra Zsolt, Marosi László vagy Iváncsik Mihály számára. Ők ösztönözték a következő korosztályt, többek közt Rosta Miklóst, Éles Józsefet, Pásztor Istvánt vagy Szathmári Jánost. Az ő sikereiket látva vált kézilabdázóvá Iváncsik Gergely, Nagy László vagy Császár Gábor. A mai fiatalok pedig mind Nagy Lászlók, vagy Fazekas Nándorok akarnak lenni. Félő, hogy ha ez a korosztály abbahagyja a játékot, akkor nem lép a helyükbe egy újabb. Ez pedig ahhoz vezethet, hogy a kézilabda nem lesz népszerű a gyermekek körében, és ez hosszú távon a magyar kézilabda sportra lesz negatív hatással.

Ennek a folyamatnak a meggátolására is hasznos a Tao-program, hisz a legtöbb támogatás erre a célra irányul. Ez pedig elősegítheti azt, hogy egyre több tehetséges fiatal neveljenek fel, és játszassanak a csapatokban. Az 5. és 6. ábrán a két európai hírű

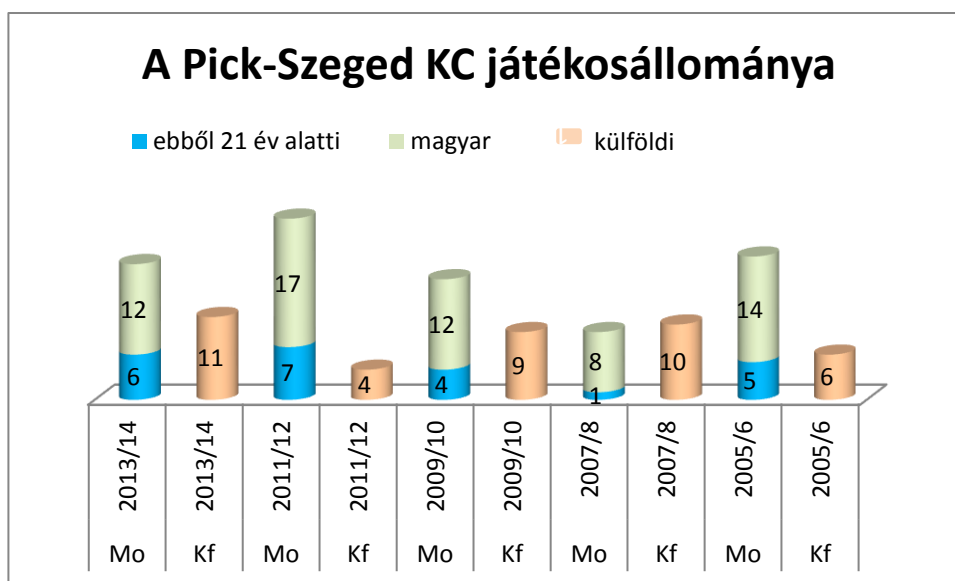
klubcsapatunk játékosállományát láttatom, mert feltételezésem szerint hasonló a játékos politikájuk.

(5. ábra: Az MKB-MVM Veszprém KC játékosállománya 2005/6-2013/14 között, forrás: kezisovetseg.hu alapján saját szerkesztés)

Az MKB-MVM Veszprém KC a Tao-program előtti időszakokban lényegesen kevesebb 21 éven aluli magyar játékost alkalmazott, mint az az utáni időszakban. Az idei szezonban már 12 ifjú magyar tehetség lépett pályára a klub színeiben a magyar kézilabda első osztályában. Ezek a fiatalok nem meghatározó játékosok, de helyi kötődésüként pályára léphetnek és edzhetnek világklasszis játékosokkal, aminek köszönhetően sokat fejlődhetnek. A külföldiek száma az utóbbi időben stagnál. Az összes időszakban a hazai és nemzetközi sikerek elérését célozta meg a vezetőség, amihez szükség volt megfelelő számú klasszis külföldi játékosokra, hisz nem állt rendelkezésükre fiatal magyar tehetség. 2005/6-2012/13 között az egyesület hét magyar bajnoki címet, hat magyar kupagyőzelmet, egy KEK⁸-győzelmet ünnepelhetett.

⁸ Kupagyőztesek Európa Kupája, a második legrangosabb európai kupaküzdelem

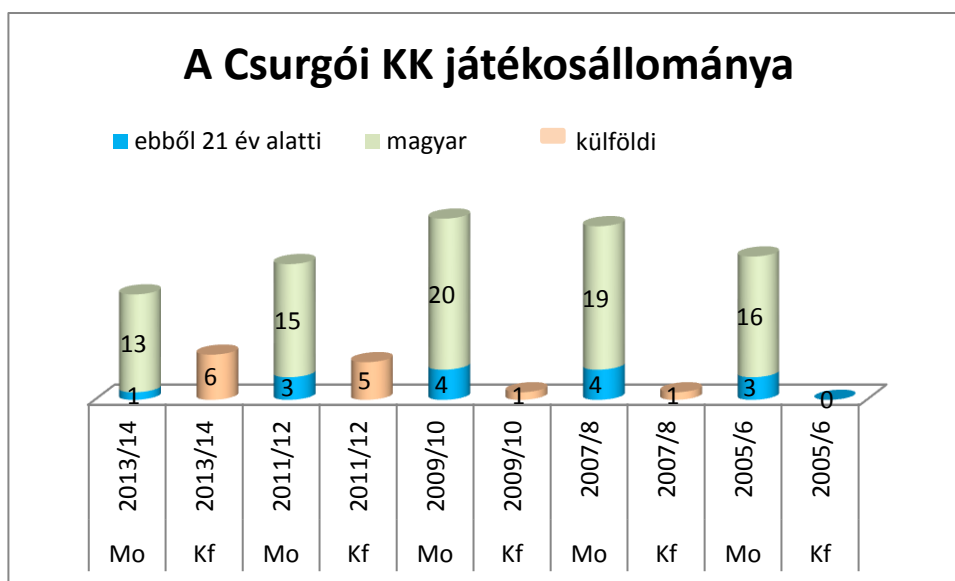

(6. ábra: A Pick-Szeged KC játékosállomány 2005/6-2013/14 között, forrás: keziszovetseg.hu alapján saját szerkesztés)

A Pick-Szeged KC esetében is hasonló a helyzet, hisz a Tao-program utáni időszakban több fiatal magyar tehetséget alkalmaztak, mint az az előtti időszakban. A klub – hasonlóan a Veszprémhez – külföldiekre is épít a sikerek elérése érdekében. A 2011/12-es időszak mutat eltérő adatokat a többi évhez képest, hisz akkor mindössze négy külföldi játékost alkalmaztak. Az egyesület 2005/6-2012/13 között egy magyar bajnoki aranyérmet, hat magyar bajnoki ezüstérmet, két magyar kupa elsőséget ünnepelhetett.

Összességében megállapítható, hogy a két magyar élklub esetében a hazai és nemzetközi sikerek elérése érdekében feltétlenül szükséges külföldi klasszis játékosokat igazolni és alkalmazni, hisz kevés fiatal játékos áll rendelkezésükre. Ez a tendencia a Tao-programnak köszönhetően megszűnni látszik, hisz az eddig két időszak alatt mintegy tíz milliárd forintot költöttek utánpótlásképzésre. Természetesen nem egy-két éven belül várható a gyökeres változás, hanem, ahogy Borsos Attila (Munkácsy, 2013) – az MKSZ elnökségi tagja, volt válogatott kézilabdázó – is említi, négy-öt évvel a program elindítása után várható.

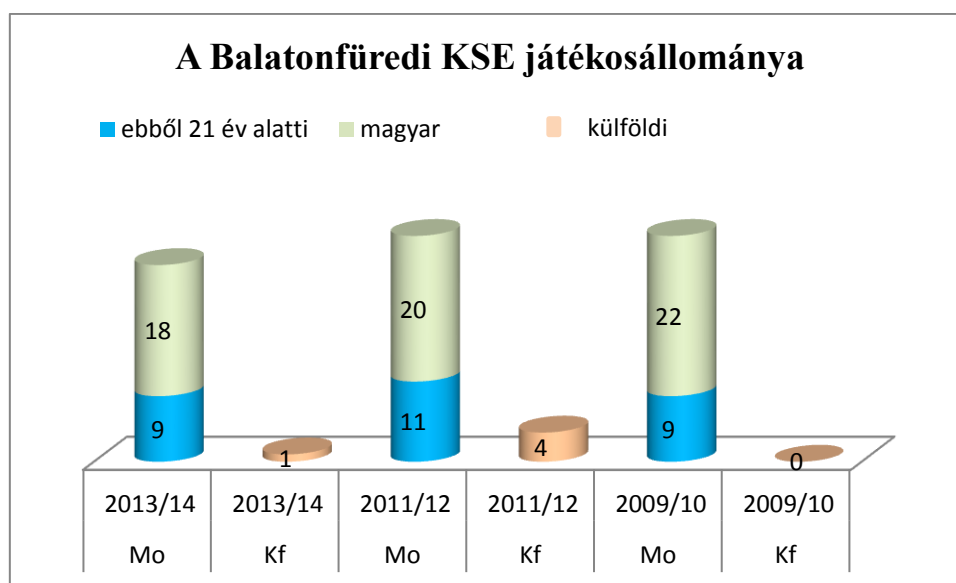
A következő részben röviden bemutatom, hogy két csapat játékosállománya hogyan alakul akkor, ha más-más célokat tűznek ki az egyesületek vezetői.

(7. ábra: A Csurgói KK játékosállománya 2005/6-2013/14 között, forrás: keziszozetseg.hu alapján saját szerkesztés)

A Csurgói KK a 2005/6-os évadban nem alkalmazott külföldi játékosokat, hisz akkor az NB II.-ben versenyeztek. A 2009/10-es szezonban már az NB I.-ben szerepeltek, amikor a legtöbb fiatal magyar játékost alkalmazták. A következő évadokban megváltoztak a csapat céljai. Az eddigi élvonalban maradás helyett már az első hat hely megszerzését, majd a dobogót tűzték ki célul. A mostani szezonban pedig már az európai kupaküzdelmekben vesznek részt, amelynek köszönhetően Európa is megismeri a klub nevét. Ez a pozitív folyamat egy negatív tendenciát vonzott maga után. Évről évre kevesebb magyar játékost, magyar fiatalot alkalmaznak, viszont egyre meghatározóbbak a külföldi játékosok. A klubvezetés céljainak elérésére klasszis külföldieket kellett igazolniuk, hisz nem tudták ezt a célt magyar fiatalokkal megvalósítani. Ez annak „köszönhető”, hogy az utánpótlás-nevelés nem volt megfelelő.

A 8. ábrán a Balatonfüredi KSE játékosállományát mutatom be. Látható, hogy jelenleg mindössze egy külföldi játékost alkalmaz, emellett pedig kilenc magyar fiatalot. Az összes évben elenyésző volt a külföldi játékosok száma, elsősorban magyar 21 éven aluli fiatalokra épít a klub. Az elmúlt tíz évben sem hazai, sem nemzetközi sikert nem ért el az egyesület, magyar középcsapatként tartják őket számon.

(8. ábra: A Balatonfüredi KSE játékosállománya 2009/10-2013/14 között, forrás: keziszovetseg.hu alapján saját szerkesztés)

A Csurgói KK és a Balatonfüredi KSE példáján is látható, hogy a siker érdekében feltétlenül szükséges külföldi játékosokat alkalmazni, hisz jobbak, eredményesebbek, mint a fiatal magyar játékosok. Ez abból következik, hogy míg a Füred stabil magyar középcsapat, addig a Csurgó már a bajnoki dobogó harmadik fokán áll. A Füred esetében van megfelelő mennyiségű fiatal magyar játékosokból álló bázis, akik meghatározó játékosai a klubnak, de nem kiemelkedőek még magyar szinten sem. Mindenféleképpen fontos, hogy lehetőséget adnak a fiataloknak, és ez követendő példa lehetne a többi egyesület számára is. Az általuk két időszak alatt utánpótlás-nevelésre kapott támogatásnak – Csurgói KK esetében 65.576.949 forint, Balatonfüredi KSE esetében 159.900.000 forint – köszönhetően várhatóan az utánpótlás bázis megnövekszik, és remélhetőleg még több magyar nemzetiségű fiatal játékos fog kézilabdázni a klub színeiben.

Talán a legfontosabb kezdeményezésnek tekinthető az, hogy a Provident Pénzügyi Zrt. és a Magyar Kézilabda Szövetség megállapodása nyomán a magyar férfi utánpótlás válogatott Provident Junior Válogatott néven vesz részt a magyar első osztályú bajnokság küzdelmeiben. Ezáltal a magyar fiatal játékosok lehetőséghez juthatnak teljes mérkőzéseket játszani az NB I.-ben, amelynek köszönhetően fontos tapasztalatokat szerezhhetnek. Ahogy a Csurgói KK esetében látható, hogy nem alkalmaznak fiatal játékosokat, mert rutintalanok, kevésbé

eredményesek, mint idősebb külföldi riválisaik. Természetesen a célok eléréséhez ez a rutin és eredményesség elengedhetetlen, amit a fiatalok ennek az új koncepciónak köszönhetően megszerezhetnek (Kézisövetség, 2013). Mocsai Lajos (NSO, 2014) a minap nyilatkozott arról az elképzeléséről, miszerint azokat a fiatal tehetségeket, akik nem kapnak lehetőséget a Szeged vagy a Veszprém színeiben, összegyűjtené Budapesten. Tervei szerint csinálna egy nemzetközi szintű, csak magyar játékosokból álló csapatot, amely, ahogy ő fogalmaz, gyöngyszeme, ékszerdobozza lenne a magyar férfi kézilabdának. Ez a csapat jelenthetné a közvetlen utánpótlást a magyar válogatottnak.

A Magyar Kézilabda Szövetség (2009) hosszú távú sportágfejlesztési stratégiájával összhangban a Tao-program segítségével elérhetőek lesznek azok a célok, amiket 2017-re el kíván érni a szövetség. Ilyen cél többek között az, hogy a kézilabdázók tömegbázisát megduplázzak 2009-hez képest – 13 576 regisztrált férfi játékos volt 2009-ben –, hogy a magyar játékosok száma növekedjen a magyar (él)csapatokban; illetve, hogy regionális szakmai központok alakuljanak ki, ahol megfelelő sportszakemberek nevelik a fiatal kézilabdázó palántákat. Ehhez mindenekelőtt növelni kell a magasabb képzettségű szakemberek számát. Természetesen az utánpótlás bázis kialakításával párhuzamosan fontos kialakítani ezt a sportszakember létszámot, hisz ők felelnek az utánpótlás képzéséért, az ő kezük alatt indítják pályafutásukat a fiatal kézilabda palánták. Már a tavaly elvégzett interjúk alapján is érzékelhető volt, hogy egyre több játékos vállal munkát az utánpótlásban. Természetesen – bár az a sajnálatos, hogy ez természetes – felmerül a kérdés, hogy ezek a játékosok effektíve végeznek-e munkát. Sok esetben utánpótlás edzőnek titulálják őket, és a Tao-programból származó összegekből fizetik a bérüket. Ezzel szemben megbecsülendő az, ha a tapasztalt, képzett játékosok edzik a tehetséges, fiatal növendékeket.

Szintén Mocsai Lajos nevével fémjelezhető az, hogy megépült a Nemzeti Kézilabda Akadémia (NKA) a Magyar Állam és a Magyar Kézilabda Szövetség jóvoltából. 2013. július 28-án kezdte meg működését Balatonbogláron, ahol térítésmentesen tanulhatnak és kézilabdázhatnak az arra érdemes tehetséges fiatalok. Jelenleg 36 fiú és 33 lány sportoló akadémista. A fentebb említett Provident junior válogatott is az Akadémia csapataként van számon tartva, hisz ott játsszák a hazai meccseket, bár nem élnek Balatonbogláron (Nemzeti Akadémia, 2013). Mocsai Lajos főigazgató már 2013-ban méltatta a komplexum jelentőségét, kiemelve azt is, hogy a sportolók mellett az edzői- és játékvezetés képzésben is világszínvonalú munka vált lehetővé (MTI, 2013b).

Összességében megállapítható, hogy a Tao-programnak köszönhetően lehetőség nyílik a sportegyesületek számára, hogy vállalatok támogatásán keresztül kiépíthetnek, fejleszthetnek, fenntarthatnak egy olyan utánpótlás-nevelési programot, amelynek segítségével több fiatal kézilabdást nevelhetnek fel. Ez a folyamat rövid távon a sport kluboknak lehet hasznos, míg hosszú távon az egész magyar férfi kézilabdának. Remélhetőleg megmarad az a tendencia, hogy a klubok évről évre több támogatást igényelnek utánpótlás-nevelésre, ami segítségével még rövidebb időn belül érhető el az a cél, hogy felnőjenek a jövő Nagy Lászlói vagy Császár Gáborai.

11.2. A kézilabda csarnokok állapotának kérdése

A másik fontos probléma – azaz a kézilabda csarnokok minősége, állapota – megoldását is képes teljesíteni a Tao-program. Ma Magyarországon mindössze a Veszprém Aréna az, amely minden igényt ki képes elégíteni. A többi sportegyesület által használt csarnok állapota korszerűtlen, hisz a legtöbb 10-20-30 vagy még több évvel ezelőtt épült fel. A Tao-program támogatásainak segítségével viszont lehet ezeket a létesítményeket korszerűsíteni, vagy egy teljesen új csarnokot felépíteni.

Ahogy a 2. ábrán is látható volt, a második legtöbb forrást erre a célra igényelték az egyesületek a sportfejlesztési programjukban. Az elmúlt két időszakban összesen tárgyi eszköz beruházásra és felújításra 6,8 milliárd forint támogatásban részesültek, amelynek 62 százalékát (mintegy 4,2 milliárd forintot) ingatlanra irányuló beruházásra, fejlesztésre fordíthattak. A 2011/12-es időszakban hat, míg a 2012/13-as időszakban nyolc egyesületet üzemeltető társaság számára hagytak jóvá 100 millió forint feletti támogatást. Ez alapján 14 egyesület építtet új csarnokot a közeljövőben. A legtöbb esetben már zajlik az építkezés – lásd Győr, Szentgotthárd, Budapest (Vasas SC) vagy Dunaújváros –, vagy már befejeződött – lásd – Szentendre (**Lengyel Varga Péter**, 2014). Ennek köszönhetően megnő a rendelkezésre álló pályák száma, amelynek köszönhetően az összes korosztály számára nyílik meg a lehetőség, hogy naponta több órát eddzen, gyakoroljon, fejlődjön. További 15 egyesület igényelt 100 millió forint alatti támogatást, melyet csarnokaik felújítására fordítanak.

A Magyar Kézilabda Szövetség (2009) hosszú távú sportágfejlesztési stratégiájával összhangban van a Tao-program nyújtotta támogatás, hisz a cél 2017-re az, hogy megteremtsék az utánpótlás-nevelésben és az élsportban eredményes felkészüléshez szükséges helyi infrastruktúrát. Ehhez multifunkcionális létesítmények kialakítását javasolja

az MKSZ, a csarnokok fenntarthatóságának figyelembe vételével. Természetesen a legfontosabb feladata az lesz, hogy ezt a fenntarthatóságot szem előtt tartva, teljes kihasználtságon tartsák a csarnokokat. Ezek az újonnan épített, vagy építés alatt lévő arénák sportrendezvények lebonyolítására épp úgy alkalmasak, mint koncertek, táncgálák, vagy balett előadások levezénylésére.

12. Következtetések

A kvantitatív elemzések során arra a következtetésre jutottam, hogy rövid távon megváltozik a sport finanszírozási struktúrája Magyarországon a Tao-programnak köszönhetően. Az állam által biztosított adókedvezmény közvetlen módon befolyásolja a vállalatok támogatási hajlandóságát. Bár meggyőződésem szerint a vállalatok első és talán egyetlen motivációja az, hogy az adózás előtti társasági adóalapjuk kisebb legyen, így kevesebb adót legyen kötelesek fizetni. Egy másodlagos motiváció lehetne az, ha ténylegesen azért támogatnák a látvány-csapatsportok egyesületeit, hogy a sportklubok finanszírozási problémáit enyhítsék, vagy, hogy komoly összegekkel támogassák a magyar sportot. Megfelelő kommunikáció mellett elérhető lenne ez a motiváció, sőt még akár az is, hogy szponzorációként is egyre több tőke áramoljon a vállalatok felől a sportegyesületek felé. Ez azt vonhatná maga után, hogy az állam és az önkormányzatok szerepe visszább szorulna a klubok finanszírozása terén. Ez elengedhetetlen ahhoz, hogy piaci alapon tudjanak működni a kézilabda egyesületek. Az állam szempontjából viszont nem elhanyagolhatóak Kósa Lajos (MTI, 2013b) szavai, miszerint nem tudni pontosan, hogy a Tao támogatások mekkora kiesést jelentenek a központi költségvetésnek. Ezt csak a 2015-ös költségvetés előkészítésekor lehet pénzügyileg kiértékelni.

A kézilabdában tevékenykedő sportegyesületek elsősorban utánpótlás-nevelésre, és az infrastruktúra rekonstrukciójára fordítják a Tao-programból származó forrásokat. Mindenféleképpen ők a legfontosabb élvező ennek a kezdeményezésnek, hisz most az általuk igényelt támogatási összeghez juthatnak hozzá, és ezzel tudják finanszírozni azokat a kiadásokat, amelyeket önerőből képtelenek lennének véghezvinni (lásd csarnoképítés). A támogatásoknak köszönhetően rövid és hosszú távon is realizálhatnak profitot, ami nem csak gazdasági vagy számviteli profítként értelmezhető. Kialakulhat egy olyan háttérháza a magyar férfi kézilabdának, amely hosszú távon megoldja a válogatott és a magyar klubcsapatok problémáit, azaz több és több fiatal tehetséges magyar játékos tűnik fel a piacon,

akik később világklasszissá érve képviselhetik hazánk válogatottjának és klubcsapatainak színeit.

Bács Zoltán (MTI, 2013b) szavai is azt támasztják alá, hogy az eddigi támogatási rendszert hosszú távon fenn kell tartani, hisz a Tao-program nélkül „hatalmas problémák állhatnak elő” a sportegyesületek esetében. A most épülő szakmai munka és az infrastruktúra ugyanis nem fenntartható a Tao-programból érkező támogatások nélkül.

Feltételezésem szerint az állam célja mindenféleképpen az, hogy hosszú távon változtasson a magyar sport finanszírozási struktúráján. Ahogy azt fentebb is említettem, a Tao-program ez idáig teljesítette a kitűzött célokat a sportegyesületek oldaláról. A vállalati oldalról viszont ez nincs teljesen így. Nem érdekeltek abban, hogy egyéb támogatásokkal, szponzorációval vállaljanak tevékeny szerepet egy-egy kézilabda klub működtetésében. Ezt a motivációt ezen a programon keresztül képtelenség elérni, de esetleg más ösztönzők segítségével megoldhatóvá válna.

Az állam és a vállalati szektor után a harmadik legfontosabb sportfinanszírozó, a háztartások oldaláról is megvizsgálom a Tao-program hatásait. Az átlagos magyar sportfogyasztó nem költ merchandising-ra, nem jár mérkőzésekre, nem támogatja helyi, kedvenc csapatát. Ez a sajnálatos sportfogyasztói attitűd a kézilabdában is tetten érhető (kevés néző, csarnokok kihasználtsága alacsony). Meggyőződésem szerint az átlagos magyar sportszeretők két ok miatt nem hajlandóak pénzt áldozni csapataikra. Az első, hogy sok a külföldi, akik a tehetséges magyar fiatalok helyett szerepelnek, a másik pedig, hogy rossz minőségűek, korszerűtlenek a csarnokok. A Tao-program rövid és hosszú távon mindkét problémát kezeli a fentebb említett indokok alapján. A közeljövőben kialakulhat egy olyan sportfogyasztói magatartás, amely az eddigi trendekkel ellentétes, hisz a fogyasztók sok fiatal magyar játékost láthatnak a kényelmes, minden igényt kielégítő csarnokaikban. Ez ahhoz vezethet, hogy megnőnek a jegybevételek, ami a sport egyesületek bevételeiben csapódik le.

Tehát a Tao-program az összes fontos sportfinanszírozó szempontjából pozitív változásokkal jár, de ahhoz, hogy ez hosszú távon is hatékony és eredményes rendszer legyen, szükséges az, hogy az elkövetkező években, évtizedekben ne változtassanak ezen a programon. A Tao nyújtotta támogatásoknak köszönhetően 5-8 éven belül még meghatározóbb kézilabda nemzetté válhatunk.

Tehát, hogy ki is lesz a következő Nagy László? Véleményem szerint már egy neves szakember kezei alatt készül Budapesten, Szegeden, Veszprémben, Balatonbogláron, Debrecenben vagy éppen Szombathelyen a rá váró kihívásokra, amelyek teljesítésével majd bajnoki címhez vezeti Magyarország férfi kézilabda válogatottját a 2020-as tokiói Olimpián.

13. Összegzés

Dolgozatom fő kérdése az volt, hogy a sportot támogató adókedvezmények milyen hatással vannak a látványsportok eredményére, jövőjére, jelenére. Dolgozatom alapjául egy a tavalyi évben (2013) írt Tudományos Diákköri Dolgozat szolgált, mely a „A társasági adókedvezmény hatása a magyar kézilabdára” címet viselte. Abban a munkában bemutatott elméleti háttér tekintem e dolgozat kiindulási pontjának is, hisz az azóta eltelt egy év nem változtatta meg alapjaiban a magyar sportfinanszírozási rendszert, a sportfinanszírozás modelljeit illetve a magyar sport szervezetrendszerét sem. Ezen indokok miatt az elméleti háttér bemutatása lényegesen koncentráltabb, illetve kevésbé terjedelmes, mint a tavalyi dolgozatban.

A fókusz vizsgálata előtt foglalkoztam a sport definíciójával, a sport szervezetrendszerével, a sport és gazdaság kapcsolatával, a sportfinanszírozás modelljeivel, a mai magyar sportfinanszírozás rendszerével, az állam gazdaságban vállalt szerepével, valamint a sportot támogató négy adókedvezménnyel. Az adókedvezmények rövid bemutatása után a társasági adókedvezménnyel kapcsolatos törvénnyel foglalkoztam részletesebben, melyet 2013. március 19-én módosítottak. Elemzésem során a kézilabdára irányuló támogatások mértékére, hatásaira, elosztására összpontosítottam. Ezen sportágon keresztül próbáltam bemutatni az adókedvezmény okozta pozitív (esetleg negatív) változásokat, a jelenlegi helyzetet illetve egy lehetséges jövőbeli állapotot.

Az elméleti háttér rövid bemutatása után kvantitatív módszerek alapján elemeztem a 2011/12-es és 2012/13-as Tao-program támogatási időszakait. Kutatásomat elsősorban az utánpótlás-neveléssel és a kézilabda csarnokokkal kapcsolatos kérdés köré építettem. A kutatásból és elemzésből pedig levontam a következtetésemet.

Hivatkozásjegyzék

Szakirodalom:

András Krisztina (2003): Üzleti elemek a sportban, a labdarúgás példáján

Budapest 2003. Ph.D. értekezés

Amnyos (2008): Minister for Health, Youth, Sport and the Voluntary Sector

Study of public and private financing of sport in Europe. Summary of conclusions and proposals. Meeting of sports directors 30 and 31 October 2008 – Hôtel Trianon Palace.

Andreff, Wladimir (2008): Globalisation of the Sports Economy.

Rivista Di Diritto Ed Economia Dello Sport. ISSN 1825-6678. Vol. IV, Fasc. 3.

Andreff, Wladimir – Staudohar, Paul. (2000): The Evolving European Model of Professional Sports Finance

Journal of Sports Economics. 257-276. old.

Chikán Attila (2008): Vállalatgazdaságtan. Az állam gazdasági szerepe. Aula Kiadó. Budapest. 130-142. old.

Dénes Ferenc – Keserű Csaba (2007): A magyar sportfinanszírozás helyzete

Európai Tanács (2001): Európai Sport Charta és a Sport etikai kódexe

Letöltés helye: [http://www.europatanacs.hu/pdf/CM_Rec\(1992\)13.pdf](http://www.europatanacs.hu/pdf/CM_Rec(1992)13.pdf)

Letöltés ideje: 2014. március 22. 15:5

Gonda Ádám (2012): A sportegyesületek finanszírozásának egyes kérdései. Szakdolgozat. Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar.

Guttmann, Allen (1978): From Ritual to Record, The Nature of Modern Sports. Columbia University Press, New York

Koop, Gary (2008): Közgazdasági adatok elemzése, 3. fejezet: A korreláció. Osiris Kiadó, Budapest. 49-62. old.

Róbert Péter – Nagy ildikó (1998): Újraelosztó állam vagy öngondoskodó polgár? Társadalmi-etikai Tanulmányok 8.

Letöltés helye: <http://www.tarki.hu/adatbank-h/kutjel/pdf/a392.pdf>

Letöltés helye: 2014. március 20. 12:11

Szabó Ágnes (2009): A szabadidősport alapfogalmai és kutatott területei. 115. sz. Műhelytanulmány.

Letöltés helye: <http://unipub.lib.uni-corvinus.hu/201/2/Szabo115.pdf>

Letöltés ideje: 2014. március 18. 17:58

Váczi János (2010): Az állami sportfinanszírozás új útjai

Letöltés helye: http://phd.sote.hz/mwp/phd_live/vedes/export/vaczijanos.d.pdf

Letöltés ideje: 2014. március 23. 09:21

Jogsabályok:

1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról

Letöltés helye: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99500117.TV

Letöltés ideje: 2014. március 21. 16:12

1998. évi XXXI. törvény a sportról szóló 1996. évi LXIV. törvény módosításáról

Letöltés helye: <http://www.1000ev.hu/index.php?a=3¶m=9609>

Letöltés ideje: 2014. március 21. 17:10

2000. évi CXLV. törvény a sportról

Letöltés helye: http://www.phoenixfloorball.hu/downloads/2000_evi_sportorveny.pdf

Letöltés ideje: 2014. március 5. 16:44

2004. évi I. törvény a sportról

Letöltés helye: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0400001.TV

Letöltés ideje: 2014. március 20. 12:44

2005. évi CXX. törvény az egyszerűsített közteherviselési hozzájárulásról

Letöltés helye: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0500120.TV

Letöltés ideje: 2014. március 15. 10:56

2007. évi CXXVII. törvény az általános forgalmi adóról

Letöltés helye: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0700127.TV

Letöltés ideje: 2014. március 15. 11:30

Internetes anyagok:

Borbély Zoltán (2012): A foci a legnépszerűbb

Letöltés helye: <http://www.nb1.hu/hirek/foci-legnepszerubb>

Letöltés ideje: 2014. március 24. 10:46

Budapest Intézet (s.a.): Mire költsön az állam? Mint mond erről a közgazdaságtan?

Letöltés helye:
<http://amipenzunk.hu/system/documents/18/original/Mire%20koltson%20az%20allam.pdf?1324387450>

Letöltés ideje: 2014. március 16. 17:56

Kézisövetség (2010): Gazdálkodj okosan! – 5. rész: Tatabánya

Letöltés helye: <http://kezisovetseg.hu/hirek/gazdalkodj-okosan----5--resz--tatabanya?cikk=3789>

Letöltés ideje: 2014. március 24. 23:00

Kézisövetség (2012): Nézettségi rekordot döntött a magyar-svéd olimpiai elődöntő

Letöltés helye: <http://kezisovetseg.hu/ferfi-valogatott-hirek/nezettsegi-rekordot-dontott-a-magyar-sved-olimpiai-elodonto?cikk=164>

Letöltés ideje: 2014. március 14. 20:38

Kézisövetség (2013): Provident junior válogatott

Letöltés helye: <http://kezisovetseg.hu/mksz-hirek/provident-junior-valogatott?cikk=10007>

Letöltés ideje: 2014. március 25. 13:45

Lengyel Varga Péter (2014): Célba ért a Móricz tornacsarnokának felújítása

Letöltés helye: http://www.infoszentendre.hu/hir_olvas/permalink:celba-ert-a-moricz-tornacsarnokanak-felujitasa-2014-03-04-083634/

Letöltés ideje: 2014. március 25. 17:20

Magyar Kézilabda Szövetség (2009): Hosszú távú sportágfejlesztési stratégia

Letöltés helye: <http://www.sporttamogatas.hu/uploads/file/MKSZ.pdf>

Letöltés ideje: 2014. március 25. 16:50

MKB (2014): Ennyien szurkoltak a meccseken a csapatnak

Letöltés helye: http://www.mkb-mvmveszprem.hu/ennyien-szurkoltak-a-meccseken-a-csapatnak_1519

Letöltés ideje: 2014. március 24. 14:13

MOB (2011): Mező Ferenc Sportalapítvány: a közhasznúsági tevékenység rövid tartalmi beszámolója (03.04)

Letöltés helye: <http://mob.hu/content/index/id/15913/m/164>

Letöltés ideje: 2014. március 20. 20:21

Mocsai Lajos (2013): Öregszenek a játékosok, bajban az utánpótlás

Letöltés helye: <http://www.nemzetisport.hu/kezilabda/mocsai-lajos-oregszenek-a-jatekosok-bajban-az-utanpotlas-2211741>

Letöltés ideje: 2014. március 24. 22:56

Mocsai Lajos (s.a.): Mocsai képzési keretterv

Letöltés helye: <http://worldhandball.com/kolyokkezi/anyagok/kezilabda-cikkek-tanulmanyok/kepzesi-keretterv/>

Letöltés ideje: 2014. március 21. 20:15

MTI (2012): Eddig 33,5 milliárdot hívtak le az új sporttámogatási rendszerben

Letöltés helye: <http://www.kormany.hu/hu/emberi-eroforrasok-miniszteriuma/sportert-elelos-allamtitkarsag/hirek/eddig-33-5-milliardot-hivtak-le-az-uj-sporttamogatasi-rendszerben>

Letöltés ideje: 2014. március 21. 11:00

MTI (2013): Új névadó szponzor a veszprémiekénél

Letöltés helye: http://sportgeza.hu/kezilabda/hirek/2013/09/04/uj_nevado_szponzor_a_veszpremieknél/

Letöltés ideje: 2014. március 19. 23:13

MTI (2013b): Érdemi elmozdulást hozott a Tao-rendszer

Letöltés helye: http://sportgeza.hu/sport/hirek/2013/11/07/erdemi_elmozdulast_hozott_a_tao-rendszer/

Letöltés ideje: 2014. március 26. 00:47

Munkácsy András (2013): Kockák a kirakójátékban – a magyar kézilabda nemzetközi helyzete

Letöltés helye: <http://www.nemzetisport.hu/kezilabda/kockak-a-kirakojatekban-a-magyar-kezilabda-nemzetkozi-helyzete-2209235>

Letöltés ideje: 2014. március 26. 11:22

Musztek Mihály (2012): Kétmilliárdos veszteséget termelt az NB I.

Letöltés helye: http://sportgeza.hu/futball/2012/07/18/ketmilliardos_veszteseket_termelt_az_nb_i./

Letöltés ideje: 2014. március 19. 27:40

NAV (2012): Az egyszerűsített közteherviselési hozzájárulás alapvető szabályai 2012.

Letöltés helye: http://www.nav.gov.hu/data/cms219354/7_Az_egyszerusített_kozteherviselesi_hozzajarulas_alapvető_szabályai_2012..pdf

Letöltés ideje: 2014. március 23. 18:34

NAV (2013): A látvány-csapatsportok támogatási rendszere 2013. május 19-től

Letöltés helye: <http://www.nav.gov.hu/nav/regiok/kiemeltadozok/aktualis/csapatsport.html?query=l%C3%A1tv%C3%A1ny-csapatsport>

Letöltés ideje: 2014. március 25. 08:21

Nemzeti Akadémia (2013)

Letöltés helye: <http://www.nemzetikeziakademia.hu/>

Letöltés ideje: 2014. március 26. 0:44

NSO (2014): Titkot fővárosi tervéről beszélt Mocsai Lajos

Letöltés helye: <http://www.nemzetisport.hu/kezilabda/ferfi-kezi-titkos-fovarosi-terverol-beszelt-mocsai-lajos-2324291>

Letöltés ideje: 2014. március 25. 22:30

Rényi Pál Dániel (2013): Az ékszerdoboz – Az MKB Veszprém felemelkedése

Letöltés helye: <http://magyarnarancs.hu/belpol/az-ekszerdoboz-85288>

Letöltés ideje: 2014. március 24. 18:29

Origo (2006): Kis pénz – kis foci, nagy pénz – nagy

Letöltés helye: <http://www.origo.hu/sport/puskas/20061117kispenz.html>

Letöltés ideje: 2014. március 14. 09:31

Tudományos és Könyvelvi Szavak Magyar Értelmező Szótára (TKSMÉS, s.a.): Világklasszis

Letöltés helye: <http://meszotar.hu/keres-klasszis>

Letöltés ideje: 2014. március 22. 01:33

Táblázatjegyzék

1. táblázat: A Grundfos Tatabánya KC 2010-es költségvetése
2. táblázat: Szervezetek által elnyert Tao összegek százalékos eloszlásban az elmúlt két időszakban

Ábrajegyzék

1. ábra: A férfi NB I. 2012-2013-as évad alapszakasz hazai átlag nézettsége
2. ábra: A 2011-2012-es és 2012-2013-as időszak támogatásának lebontása
3. ábra: A Tao-rendszerben érintett települések
4. ábra: Az NB I.-es csapatok számára jóváhagyott utánpótlás-nevelési támogatások összege
5. ábra: Az MKB-MVM Veszprém KC játékosállománya 2005/6-2013/14 között
6. ábra: A Pick-Szeged KC játékosállomány 2005/6-2013/14 között
7. ábra: A Csurgói KK játékosállománya 2005/6-2013/14 között
8. ábra: A Balatonfüredi KSE játékosállománya 2009/10-2013/14 között